

Kaupunkipyöräjärjestelmän lisäpyörien hankinta

Kaupungininsinööri Ismo Heikkinen Rakentamisen ja kunnossapidon tukipalvelut

Kaupunkipyöräjärjestelmän nykytilanne

Kuopion kaupungille hankittiin ostopalveluna Freebike s.r.o:n toimittama sähköavusteinen ja asematon kaupunkipyöräjärjestelmä Kuopion seudun viisaan liikkumisen hankkeen kautta vuonna 2019. Kysymyksessä oli EAKR-rahoituksella tehty hankinta, jossa kaupunkipyöräjärjestelmään kuului 150 pyörää. Pyörien hankintaan käytettiin 270 000 euroa, josta 70 % oli siis EAKR -tuettua rahoitusta. Lisäksi käytettiin EAKR -rahoitusta kaupunkipyöräasemien rakentamiseen 50 000 euroa. Kaupunkipyöräasemia oli kauden käynnistyttyä 1.5.2019 20 kpl. Asemaverkostoa laajennettiin myöhemmin kesällä kuudella ns. Pop-up -asemalla.

Vilkku-fillarit -kaupunkipyöräjärjestelmä oli suuri menestys. Kokonaiskäyttöaste kaudelta 2019 oli noin 5 ja parhaimmillaan yhdellä pyörällä oli yli 10 käyttökertaa vuorokaudessa. Kaupunkipyörät saivat paljon positiivista palautetta kaikkialta ja palautteissa toivottiin myös lisää pyöriä sekä asemia. Opiskelijoiden palattua syksyllä kouluihin, noin puolet pyöristä siirtyi Savilahden alueelle. Loppukaudesta tilanne oli se, ettei keskustan asemilta löytynyt enää pyöriä. Palvelutason turvaamiseksi ja järjestelmän laajentamiseksi uusilla asemilla tarvittaisiin lisää pyöriä. On arvioitu, että 100 pyörän hankinnalla korjattaisiin loppukauden 2019 tilanne sekä voitaisiin laajentaa asemaverkostoa toivotuille alueille. Toiveita uusista kaupunkipyöräasemista on tullut useilta alueilta. Mikäli kaupunkipyöräjärjestelmää on mahdollista laajentaa lisäpyörillä, kartoitetaan kevään 2020 aikana minne kaupunkipyöräasemien lisääminen on järjestelmän käytön kannalta mahdollista.

Kaupunkipyörien asiakastyytyväisyyskysely

Kaupunkipyöräjärjestelmästä tehtiin kysely kauden 2019 päätyttyä ja siihen osallistui reilu 300 järjestelmän käyttäjää. Tiivistettynä kyselyssä nousi esille seuraavia asioita. Suurin osa vastaajista kuului ikäryhmään 26-40 vuotiaat, seuraavaksi eniten oli 15-25 vuotiaita. Kyselyyn osallistuneista suurin osa käytti pyörää vapaa-ajan tai muihin matkoihin. Käyttöä oli paljon myös työ- ja opiskelumatkoilla. Huomattavaa oli, että yli 16 % olisi käyttänyt omaa autoa, jollei kaupunkipyörää olisi ollut saatavalla. Pyörien käyttöä pidettiin helppona ja pyörillä oli erittäin miellyttävä ajaa. Valtaosa vastanneista aikoo käyttää Vilkku -fillaria myös kaudella 2020, lukema oli reilu 91%. Syyt miksi ei käyttäisi kaudella 2020 oli pyörien riittämättömyys ja asemia ei ollut riittävän lähellä kotia tai työpaikkaa. Negatiivisena asiana oli rekisteröitymisen vaikeus. Siihen on tullut jo korjaus ja se otetaan käyttöön kaudelle 2020.

Kaupunkipyöräjärjestelmän laajentaminen sadalla pyörällä vuodelle 2020

Kuopion kaupunkipyörien toimittaja Freebike s.r.o on lähettänyt tarjouksen hankintayhtiö Sansialle 100:sta lisäpyörästä hinnaltaan 1 700 euroa/pyörä. Pyörien kertahankintahinta sadalle pyörälle tulisi olemaan siis 170 000 euroa.

Tämän lisäksi järjestelmän vuosimaksuista ja varaosista tulee 250 pyörästä menoja yhteensä 85 000 €/vuosi.

Myös operaattorikumppanina toimiva Leosport on antanut Kuopion kaupungille alustavan tarjouksen 100 lisäpyörän operoinnista. Yhteensä 250 pyörälle operointikustannuksia tulisi vuosittain 125 000 euroa.

Tuloja kaupunkipyörien käyttömaksuista kertyi viime vuonna yhteensä noin 131 000 euroa kun operatiiviset menot olivat noin 128 000 euroa. Kausi oli myös operoinnin suhteen siis menestyksellinen, koska ennusteiden mukaan nettokulujen laskettiin olevan selvästi negatiivinen.

Tulojen arvioidaan 100 lisäpyörän myötä syntyvän noin 240 000 euroa, mikäli lisäpyörien lisäksi samalla tarkennetaan kausimaksuja.

Kaupunkipyöräjärjestelmän nettomenot vuodelle 2020 ovat käyttösuunnitelmaesityksen mukaisesti sama kuin viime vuonna eli 195 000 euroa. Kun tulot muodostuivat arvioitua huomattavasti paremmiksi, niin budjetti antaa mahdollisuuden lisätä 100 pyörää järjestelmään. Lisäpyörien hankinta tehdään ostopalveluna (ei laitteistoinvestointia) hankintayhtiö Sansian kautta.

Tämän lisäksi lisätuloja on saatavissa mainostamismahdollisuuksista kaupunkipyörissä. Mahdollisuuksista on neuvoteltu ja markkinavuoropuhelua tullaan jatkamaan kevään 2020 aikana.

Vaikutusten arviointi

Päätöksellä on myönteinen vaikutus useaan tekijään. Pyöräilyn hyödyistä on tehty kansallisen tason tutkimus. Euro pyöräilyyn tuo lähes kahdeksan euron hyödyt. Tammikuussa 2013 valmistunut selvitys osoittaa, että 20 miljoonan euron pyöräilyinvestoinneilla saavutettaisiin vuosittain miljoonien eurojen yhteiskuntataloudelliset hyödyt erityisesti terveysvaikutuksina ja parantuneena saavutettavuutena. Pyöräilyn hyödyt ja kustannukset laskettiin 10 ja 20 miljoonan euron investointiohjelmille. Arviointimenetelmän mukaan investointiohjelmien terveysvaikutukset ovat mittavat ja yhteiskuntataloudelliset hyödyt merkittävät kummassakin investointiohjelmassa. Hyötykustannussuhteet ovat moninkertaiset tavanomaisiin tiehankkeisiin verrattuna: kummankin tavoiteskenaarion hyötykustannussuhde on lähellä kahdeksaa.

Pyöräilyllä on myönteisiä vaikutuksia muun muassa ihmisten fyysiseen aktiivisuuteen ja sitä kautta terveydenhuollon kustannuksiin, kaupunkikivaan, liikenteen tilantarpeeseen, ilmanlaatuun ja meluun. Tämä kaikki on melko yleisesti tiedossa ja tunnustettua, mutta vaikutusten laskemiseksi ei ole ollut käytössä suomalaisiin olosuhteisiin muokattuja työkaluja. Pyöräilyn vaikutuksia ei ole pystytty ottamaan täysimääräisesti mukaan päätöksentekoon.

Pyöräilyn vaikutusten arviointi perustuu pyöräilymäärien kasvun arviointiin. Kaikkia pyöräilyn määrään ja kulkumuoto-osuuteen vaikuttavia tekijöitä on lähes mahdotonta selvittää. Tutkimusten mukaan tärkeimmät

syyt pyörän valintaan ovat matkan pituus, matka-aika ja kohteiden saavutettavuus pyörällä. Myös subjektiiviset tekijät, kuten imago, sosiaalinen hyväksyttävyys ja turvattomuus vaikuttavat kuitenkin merkittävästi kulkutavan valintaan. Eniten pyöräilyhalukkuutta taas vähentävät infran puuttuminen, mäkiisyys ja sääolot. Vaikutusketjut ovat mutkikkaita, joten yhden tekijän vaikutusta on vaikea eritellä.

Sekä suomalaisten että kansainvälisten tutkimusten mukaan kunnissa, joissa pyöräily on jo saavuttanut huomattavan aseman, tulee toimenpiteissä keskittyä pyöräliikenteen verkon täydentämiseen ja laadun parantamiseen ja pyrkiä vaikuttamaan kulkutavan valintapäätöksiin markkinoinnin keinoin. Pelkkä pyöräteiden rakentaminen ei ole riittävä pyöräilyn edistämistoimenpide, vaan sitä voidaan pitää muiden toimenpiteiden edellytyksenä. Suurin liikenteellinen vaikutus saadaan aikaan toteuttamalla yhtä aikaa infrastruktuurin parantamista ja markkinointia.

Kaupunkipyöräjärjestelmän laajentamisesta on hyötyä myös yrityksille. Hankinnan yhtenä tavoitteena on uusien työpaikkojen lisääminen. Tämä tavoite toteutuisi kaupunkipyöräjärjestelmän laajentamisen myötä.

Merkittävin hyöty pyöräilyn edistämisestä syntyy kuitenkin pyöräilyn lisääntymisen kautta saavutettavista terveysvaikutuksista.

Esitys

Esitän, että kaupunki laajentaa kaupunkipyöräjärjestelmää hankkimalla ostopalveluna 100 kpl sähköavusteisia asemattomia Freebike-kaupunkipyöriä entisten 150 pyörän lisäksi.

Valmistelija

Jouni Huhtinen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 5327

Päätösehdotus

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Kyllönen

Lautakunta hyväksyy kaupungininsinöörin esityksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkitään, että liikkumispalveluiden kehittämispäällikkö Jouni Huhtinen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen.

KUOPIO

Kuopion kaupunki
Kaupunkirakennelautakunta

Pöytäkirja

22.01.2020

1/2020

4 (4)

9 §